

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisni dopisi in nenaročeni članki se ne vračajo. Rokopisni literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Burbonski Jug se upira

Zadnji četrtlet smo se v tej koloni dotaknili politično gnilega Juga, ki se za kontrolo oblasti poslužuje dokaj sličnih metod kot nacizem v Nemčiji. Metode so sicer nekoliko drugačne od Hitlerjevih, toda efekt in rezultat sta ista. Te "arijske" metode demokratov na Jugu so seveda odete s plaščem "demokracije", katera pa se ne more primerjati niti s kapitalistično demokracijo. V resnici je svoje vrste fašizem, kajti izpoveduje slične rasne "principe" kot nemški nacizem, je proti delavskim unijam in v praksi politično totalitarski.

Za kontrolo politične oblasti se poslužuje volilnega davka in "belih" primarnih volitev. Torej so se korumpirani politični bossi in burbonski gospodari Juga zavarovali z vseh strani, da brezpravna masa ostane brezpravna.

Vsi poskusi zadnjih let za demokratiziranje "solidnega" Juga so do danes ostali neuspešni. Država Tennessee je lani sicer odpravila, oziroma modificirala zakon volilnega davka, toda državno vrhovno sodišče je še to razveljavilo.

Ko je zvezno vrhovno sodišče pred par tedni razveljavilo tennesseeški zakon, ki je prepovedoval zamorec glasovanje pri primarnih volitvah, je takoj zavrnilo po vsem "solidnem" Jugu. V Južni Carolini so demokratični bossi takoj sklicali svoj sestanek in svetlo naznanili, da se poživljajo na odlok najvišjega sodišča, kajti bodo že izgnali metode, da ostane njih država "bela", v rokah "arijskih demokratov". Polnokrvni ameriški državljani črne polti ne smejo imeti nobene besede, nobenih pravic.

Ta odlok najvišjega sodišča je dobil odmev tudi v kongresu Združenih držav. Senator B. R. Maybank iz Južne Caroline je nekaj dni pozneje izjavil, da "belopolci na Jugu ne bodo pristali na nobeno vmešavanje. Brez ozira na kakršen koli odlok vrhovnega sodišča ali na kakršne koli zakone, ki jih mogoče sprejme kongres, bomo mi na Jugu skrbeli, da ohranimo svoje politične in socialne institucije v taki obliki, kakršna se nam zdi, da je v interesu ljudstva." Seveda belopolci.

Slični sentiment je naglasil tudi senator Pepper iz Floride, ki velja za nekakšnega "progresivca" in je bil najglasnejši "intervencionist" v kongresu. S "štirimi svobodščinami" in "demokracijo" hoče osrečiti ves svet, tudi z bajoneti in topovi, če ne gre drugače, toda o vsaki delni demokratizaciji "solidnega" Juga ne mara nič slišati. Ta mora ostati "arijski".

Torej vrhovno sodišče lahko sklene, kar hoče, prav tako najvišja zakonodajna oblast dežele, toda južni burbonci se ne marajo podati, čeprav so prisegli na zvezno ustavo! Slične grožnje so se slišale v kongresu pred sto leti v debatah glede telesne sužnosti na Jugu.

V zadnjih letih je bilo v kongresu storjenih že več poskusov za demokratiziranje Juga, za raztegnitev volilne pravice pri kongresnih in predsedniških volitvah na vse državljane, ki so po ustavi enakopravni brez ozira na polt, versko ali politično prepričanje. V tem oziru je ameriška ustava res demokratična na vsej črti, niso pa demokratični oni, ki se sklicujejo in prisegajo nanjo!

Ampak do danes so bili vsi poskusi za demokratiziranje "solidnega" Juga zaklani v senatni zbornici. V poslanski zbornici je bil zadevni zakonski osnutek sprejet s precej veliko večino že trikrat ali štirikrat, toda v senatu je vsakokrat naletel na močno steno opozicije. Krivi niso samo burbonci z Juga, ki solidno nastopajo, marveč tudi drugi demokratični in republikanski senatorji, ki jim dajejo potuho in dopuščajo "filibustre" in brezkončne debate.

To vprašanje pride na dnevni red senatne zbornice tudi v tem zasedanju, lahko že v prihodnjih dneh. Južni burbonci so že naznanili, ako jim senat onemogoči "filibuster", kar lahko stori z dvotretinsko večino, tedaj bodo pa predlagali "usodno amandmentov" in s to metodo obstrukcije skušali doseči isti namen.

Zdaj si pa malo oglejmo zastopstvo v kongresu, ki daje južnim burboncem tak vpliv in tako moč v kongresu.

Osem južnih držav, ki imajo volilni davek, je v nižji zbornici zastopanih po 78 kongresnikov. Te države imajo okrog 24 milijonov prebivalcev. Pri volitvah leta 1940 je bilo oddanih 2,746,000 glasov. Za vsakega kongresnika je bilo povprečno oddanih 35,000 glasov. Od vsega prebivalstva se je v osemih južnih državah udeležilo volitev le 11.6%, ali povprečno 20% od vseh potencialnih volilcev.

Zvezna ustava pravi, da mora biti zastopstvo v nižji zbornici bazirano proporcionalno po številu prebivalstva. Ampak ni, niti od daleč ne.

Na primer osem srednjeevropskih držav—Kansas, Illinois, Missouri, Minnesota, Iowa, South Dakota, Nebraska in Indiana—z enakim številom prebivalstva kot osem južnih držav, je v kongresu zastopanih s 84 poslanci. Za te poslance je bilo oddanih 11,800,000 glasov, ali povprečno okrog 140,000 za vsakega kongresnika—štirikrat toliko kolikor je bilo povprečno oddanih glasov za vsakega poslance v južnih državah.

Z drugo besedo: Volilci v teh državah—to velja tudi na splošno—imajo v kongresu štirikrat manjšo reprezentacijo kot pa volilci v južnih državah. Se z drugo besedo povedano: 80% prebivalstva v južnih državah nima nobenega zastopstva v kongresu—in tudi ne v državi, občini in mestih. Zastopani niso, ker nimajo volilne pravice.

Faktno je v kongresu zastopana le majhna manjšina "Arijcev" na Jugu. In zastopniki te manjšine so največji torijci, ki skoraj solidno glasujejo proti vsaki delavski in socialni zakonodaji. Izredne važnosti je tudi dejstvo, da so vsi kongresni odskoki v rokah južnih demokratov, s katerimi pridno sodelujejo torijski republikanci.

Ameriški narod ima torej še veliko dela doma za demokratiziranje svoje dežele!

Glasovi iz nasebin

DOLGA, DOLGA DOBA...

Cherry Valley, N. Y.—Ker zunanaj dežuje, bom poročal še nekaj. Letos namreč poteče že 48 let, odkar sva z ženo skupaj. Kajne, to je že dolga doba—domala pol stoletja—posebno še, če je križeva doba. Pa še danes ne vem, kako se je to zgodilo. Saj je vendar takrat pop rekel, da me ne sme "vzeti", ker da imamo pri nas tako zlodjevo društvo, da morajo vse zapijemo.

Že takrat je pop sejal seme razdora, njegove besede pa se niso uresničile. Ampak njemu je bilo le za cvenk, za drugo se ni brigal! Ta katoliški dušni pastir. Vedoma se je lagal, da vse zapijemo, resnica pa je, da jaz vselej oddam ves denar mojemu finančnemu ministru. Pop je mislil, da so samo katoliki upravičeni do žen; če pa drugače misliš, k vragu s teboj!

Razume se, da so me takrat terejalki v tisti njihovi katoliški zadrugi kar na raznju pekle in so ugotovile, da mi gaspud ne bodo dali odveze. Kdo se je brigal za njegovo odvezo, saj itak nisem hodil h kapelci rožnega venca molit, ker nisem v tako ropotijo verjel, grehov pa tudi nisem imel; tudi če bi jih imel, mi jih ne more hoben pop odvezati.

Ko sem bil še majhen, sva bila s sosedovim Nacetom vedno skupaj. Skupaj sva se igrala in včasih komu malo ponagajala, kakor je pač navada pri dečkih. Večkrat sva česplje pekla, lešnike obirala in se zabavala kot sva vedela in znala. Seveda večkrat se nama je pridružila cela kompanija pobalnikov in smo se odpravili v grmovje nad zajce. To je bilo veselje. Lovili smo tudi rake v potoku, da smo jih dali Italijanom za polento.

S tem končam. Težko, da se bi še kdaj pripravil k pisanju. Roka je okretna, ne gre več. Pozdrav! Ignac Shulgaj.

POD OPERACIJSKIM NOŽEM

Shirkleville, Ind.—V Prosveti čitam razne dopise, ki so vsak na svoj način zanimivi. Bom pa še jaz opisala, kako sem morala kar v naglici—pod nož. Vedno sem namreč mislila, da rajši umrjem, kakor da bi se podvrgla operaciji. Ampak sila kola lomi, pa sem se tudi jaz glede tega premislila.

Bilo je 3. marca. Počutila sem se sicer dobro, le lačna sem bila ves dan. Ko sem laha zvečer spat, me je začelo peči v prsih, bolečine niso popustile vso noč. Nekaj sličnega se je pripetilo pred enim letom in zopet pred enim tednom. Zgodaj zjutraj je šel mož po zdravnika, jaz sem pa upala, da bo medtem že odnehalo, ampak ni. Zdravnika ni bilo in prišel je šele ob enajstih predpoldne. Takoj je odredil, da moram v bolnišnico. Nisem se mogla odločiti, mož pa

me je prosil, naj grem, saj bom še ozdravela. Šla sem. Ko sem legla na posteljo v bolnišnici, sem tožila, da morda ne bom svoje hčerke nikdar več videla, mož pa mi je dajal korajžo, da bo še vse okaj.

Strežnice so urno pripravile vse potrebno in me položile na mizo. Kmalu sem začutila, kakor bi me nekaj mazalo po glavi, čuden vonj mi je šilil v nos, zdelo se mi je, da bolečine pojenjavajo. Po par urah sem se zbudila, nisem pa vedela, kje da sem. Počutila sem se boljše, zato sem si mislila: Ej, še bom videla moje drage! Zeja je bila najhujša, pa so mi strežnice rekly, čim manj bom pila, ter boljše se bom počutila; le ustr sem izpirala z vodo tri dni. Četrtri dan so mi prinesli gorkogaja, ki je bil zelo dober; menda bi bila vsaka pijaka dobra po treh dneh brez hrane.

Povedali so mi, da sem imela v prsih kot oreh debel kamen namreč tam, kjer se nahaja žolc in jetra; cevka med tema dvema organoma da je bila popolnoma zaraščena, zato so odstranili nabrani strup, ki je povzročal bolečine. Zdravniki res vedo kaj delajo, tako da ne trpiš kot si bi mislil.

V bolnišnici sem bila 14 dni in videla sem razne slučaje. V moji sobi sta bili dve postelji. Poleg mene je ležala priletna žena z zmečkanom roko, kar se je zgodilo na cesti v avtni koliziji. Ko je bila dva tedna v bolnišnici, so ji rekli, da mora iti domov, doma pa je imela samo brata in nič denarja. Kdo bo plačal bolnišnico in zdravnika, so jo vprašali. Prosila jih je, naj ji dovolijo ostati v bolnišnici, da ozdravi, nakar bo skušala kaj zaslužiti in plačati dolg. Nič ni pomagalo. Vprašala me je, kdo bo zame plačal bolnišnico. Povedala sem ji, da plačujem že 22 let pri mojem društvu za slučaj bolezni ali nesreče. Strežnica se je lepo izrazila o našem društvu. Žal mi je bilo, ker ženi nisem mogla pomagati. Rekli so ji, da avto že čaka in naj se odpravi, da gre ven iz bolnišnice. Vsa objokana se je poslovila od mene.

Tudi k meni je prišla strežnica in me vprašala, kdo mi bo stregel doma. Povedala sem ji, da me moja hčerka čaka že 13 dni doma; prišla je iz Clevelanda, da mi streže. Sele trinajsti dan je zdravnik rekel, da grem lahko domov naslednji dan. To je bila zame vesela novica.

Iskrema hvala vsem, ki so me začela boleznijo obiskali v bolnišnici. Vsak obisk je zame pomenil novo navdušenje. Počutila sem se srečna, ker sem videla, da imam toliko prijateljev. Prišli so iz Shirklevilla, Blanforda, Funchdorfa, Universala in iz drugih krajev, tako tudi iz Clintona, nekateri celo dvakrat, mnogi pa so mi poslali tudi lepih rož in drugih stvari. Vse to

mi je pomagalo. Vsa objokana se je poslovila od mene. Tudi k meni je prišla strežnica in me vprašala, kdo mi bo stregel doma. Povedala sem ji, da me moja hčerka čaka že 13 dni doma; prišla je iz Clevelanda, da mi streže. Sele trinajsti dan je zdravnik rekel, da grem lahko domov naslednji dan. To je bila zame vesela novica.

Iskrema hvala vsem, ki so me začela boleznijo obiskali v bolnišnici. Vsak obisk je zame pomenil novo navdušenje. Počutila sem se srečna, ker sem videla, da imam toliko prijateljev. Prišli so iz Shirklevilla, Blanforda, Funchdorfa, Universala in iz drugih krajev, tako tudi iz Clintona, nekateri celo dvakrat, mnogi pa so mi poslali tudi lepih rož in drugih stvari. Vse to

človeku pomaga k okrevanju. Ne bom pozabila tistih članic društva 461 SNPJ, ki so me obiskale. Frances in Mary Zorc in Fanny Hudomal, katerim sem naročila, naj telefonirajo mojemu možu Franku, naj pride naslednje jutro po mene. Bila sem zelo vesela tega, da mi ni mogoče opisati.

Home, sweet home! Res, doma je najlepše. Zdaj se dobro počutim in že hodim na vrt gledat, kako raste solata in druga zelenjava, četudi okopavati še ne morem. Pozdrav vsem mojim obiskovalcem.

Ivanka Fink, 461.

POROČILO ZASTOPNIKA

Hermine, Pa.—To poročilo se tiče nasebin Sharon, Girard, Warren, Akron, Kenmore, Barberton, Salem, Lisbon, Power Point, Triadelphia, Elm Grove, Bridgeport, Barton, Maynard, Fairmont, Pierce, Thomas, Davis in Morgantown. Čitatelji vedo, da se te nasebine nahajajo v treh državah, in sicer v Pennsylvaniji, Ohiju in West Virginiji. Potovanje v teh časih je dokaj težko, slaba transportacija, mnogo delavcev dela dolge ure, kljub temu pa človek vendarle pride do svojega cilja.

Uspeh je bil dokaj dovoljen. Naročnina na Prosveto in Proletarca ter prodaja knjig je znašala lepo vsoto. Čez \$100 naročnine Proletarca, \$40 Prosveti in \$25 za knjige, največ Adamičeve, približno \$5 pa v podporo Proletarcu in skoraj toliko za nesrečno Slovenijo. Bilo je tudi lepo število novih naročnikov na oba lista. Seveda sem prevozil okrog 700 milj, da ne štejemo hoje po nasebinah.

V Sharonu je ponovila Prosveto in Proletarca rojakinja F. Špek, ki ima sina edina v armadi. Dalje je ponovila naročnino Joe Kramar, ki je bil bolan. Tudi Furlanovi so ponovili naročnino na oba lista; oni so moji prijatelji še iz Hermineje; imajo živahno, pridno hčerko, ki hodi v šolo. Tudi Zidanškova vdova je ponovila naročnino; njenega pokojnega moža, zastopnika Prosvete, se gotovo spominjajo vsi čitatelji. Ona je česke narodnosti in njen dom prej je bil v nasebini Cuddy, Pa., kjer ima svoje otroke, eno hčerko pa ima v Sharonu. Prosveto je ponovil tudi Rudolph Ločnikar oziroma njegova žena, kamor me je peljal trgovec Tone Bogolin, kajti do tja je par milj daleč in deževalo je, kot iz škafa. Tone je ponovil Proletarca, tako tudi John Cetin in John Novak, kjer so mi tudi drugače postregli. Rad bi bil videl tudi Franco, ki je dobra učiteljica naše mladine pri mladinskem krožku SNPJ, pa je bila na delu. Tone Šabec je poravnal naročnino za Proletarca. Poročil sem pri znani družini Cvelbar; oni se bodo preselili v prenovljeno hišo, sedanja hiša pa bodo dali sinu. Slovenski dom, zelo dobro napreduje, v bližini je vojaško taborišče in življenje gre naprej.

Podal sem se v Warren in se ustavil pri prijatelju Jožetu Ježu, ki je ponovil Proletarca in mi dal prenočišče. Jože je inva-

lid, kakor podpisani, zato ni sposoben za težko delo v tovarni; on ima pridno ženo, kakor tudi podpisani, zato bo šla stvar naprej, dokler jih ne izrinejo od dela.

V Girardu je bil dober uspeh. Prosveto sta ponovila George Dobrovič in Mary Selak, Proletarca pa prijazna ženica Agnes Lesnak, dalje John Jakelj in Andrej Kovina oziroma njegova žena, ki se je pravkar vrnila iz usnjarne; tako tudi samec John Križar, medtem ko je Ignac Fiere poravnal naročnino na Proletarca, dostavil pa je, da mu Prosveta zadostuje, kajti sedaj je zelo zaposlen, doma ima bolno ženo, v armadi pa vse tri sinove. Ker sem se v McDonaldu nekako zavezil, nisem imel časa, da bi obiskal Lojzeta Flereta in njegovo ženo, zakar naj mi oprostite. V Girardu sem bil v gosteh pri mojih dobrih prijateljih Bogatajevih.

Pot me je peljala v Akron, Kenmore in Barberton. Proletarca sta v Kenmoru ponovila znani Louis Valent in John Pustoverh, za pozdrav v Majskem glasu pa sta prispevala gostilničarja Obreza in Bolka. V Barbertonu je ponovil Proletarca Math Močnik, nanovo se je pa naročila žena rojaka Ocepka, tajnika društva SNPJ, tako tudi John Garbor, ki me je potem peljal k Platnerjevim, kjer sem prenočil, in tudi oni so ponovili Proletarca. Zelo dobri ljudje so to; njihov sin je poročnik in se nahaja nekje v Indiji in je pisal, da je bil v gosteh pri nekem indijskem princu z drugimi ameriški častniki. Tisti princ je baše najbogatejši človek na svetu; zanj delajo cele trume sužnjev, ki so obelodeni v Adamovi obleki. Tudi Ocepkov sin je že tri leta v armadi in se nahaja nekje na južnem Pacifiku. V Barbertonu nisem imel časa, da bi obiskal še druge rojake; to morda storim v jeseni, ako bo zdravje dopuščalo.

Cim sem prišel v Salem, sem se seveda najprej ustavil pri Mihevcvih in z Jakobom sva poskušala dobiti nekaj novih naročnikov. Vandrala sva do 11. ponoči in uspeh je bil: eden nov naročnik, Jakobov zet, in pa sosed John Križar, dočim so nekateri ponovili naročnino še prej pri Mihevcvi Francki, ko je nabirala pozdravne oglase za Majski glas. Iz Power Pointa je prišel Tone Romšek, s katerim sem se odpejal v njegovo nasebino. Prišel je iskat delo, kajti v East Liverpoolu premalo plačajo. Čukovi so ponovili Proletarca in naročili knjigo My Native Land. Čukova žena je zelo prijazna in zgovorna; njen mož obratuje mahnjno majno na svojo roko, pri čemer mu pomaga par drugih. Remšek me je peljal tudi k našemu znancu Jakobu Bergantu, ki je ponovil svojo še neiztečeno naročnino in prispeval v podporo Proletarcu in copak, vrhu tega pa mi je dal še nekoliko prigrizka "za na pot."

S tem zaključujem poročilo o mojem potovanju, prihodnjic pa apet nadaljujem. Moja prihodnja postaja je bilo mesto Wheeling, W. Va. Omenil bom tudi predavanje in kazanje slik iz starega kraja po dr. Kernu v Boydsville, Ohio.

Anton Zornik, zastopnik.

HRVAŠKI KONCERT IN SRBSKI SHOD

Cleveland, O.—Slovenski ameriški narodni svet deluje med ameriški Slovenci v prid pravične razrešitve političnega, socialnega, etnografskega in ekonomskega vprašanja v Jugoslaviji oziroma v Sloveniji. Med ameriški Hrvati pa deluje za dosego istih pravic Odbor hrvaškega narodnega kongresa.

V nedeljo, dne 16. aprila, je Odbor hrvaškega kongresa priredil koncert v SND na St. Clairju. Na programu so bili tamburaški, pevski zbori, govorniki, dočim je bila glavna atrakcija Zinka Milanov, operna pevka in članica Metropolitanske opere, ter njen mož, Predrag Milanov. Program je odprl Blaž Kaušič, predsednik OHK, tamburaški zbor Sedlaček je zaigral ameriško himno in Hej Slovani. O volitvah in progresivnih kandidatih za razne državne in federalne urade je govoril B. V. McGroarty. Nastopil je tudi ukrajinski pevski zbor, tako tudi hrvaški pevski zbor Abrašević.

Tako je prav. Vsa čast jim gre za njun odprti nastop. Ameriški Jugoslovani so vama hvaležni za vašo odkrito besedo in pravično stališče!

Louis Katalic

Filmska igralka Diane Pendleton.

mlade Ukrajinke pa so zaplesale kozaški ples.

V drugem delu sporeda sta nastopila umetnika Predrag in Zinka Milanov. Predrag je z zanosom deklamiral Maksimovičovo pesem Ustanici in Drenovčevu Ko je Lola in Mi dolazimo. Zadnji dve je spisal poznani rev. Nikola Drenovac iz Youngstowna, ki je član Združenega odbora južnih Slovanov. Te pesmi so zelo primerne sedanjemu času, ko je vsepolno raznih trubačurjev, ki begajo ljudstvo, navzoči pa so očitno čutili s pesnikom, kar so pokazali s toplim aplavzom deklamatorju in pesniku. Pesmi Ko je Lola in Mi dolazimo mi ne bosta šli iz spomina. Na misel mi je prišlo, kakšna razlika je med duhovniki; ta piše za ljudstvo in za pravico, medtem ko nekateri slovenski duhovniki zagovarjajo fašistične koketke in slepijo našo slovensko Lolo.

Zinka Milanova je zapela pesmi Domovini in ljubavi, Svehi duši dan, Pastirici, Gdje si Dušo, Na Bembaši in Moji Split. Ona ima čudovito lep glas, lep nastop in vse pesmi je zapela z dovršeno pevsko in glasbeno umetnostjo. Po končanem koncertu je šla umetnica v družbo svojih rojakov in se je prijazno ter domače z njimi razgovarjala. Milanovo je spremljal na klavirju dr. William Lausche.

Mi navzoči Slovenci smo si mislili, kako lepo bi donela tudi slovenska pesem, če bi jo zapela Zinka Milanova. In res se je eden iz naše srede okorajžil in jo vprašal, če bi bilo mogoče nje priiti med nas Slovence enkrat letos. Odgovorila je, da to ni izključeno, da je možno, končnega odgovora pa ne more dati zaradi njene poletne pevске ture po raznih krajih Amerike.

Udeležba je bila velika in avditorij SND je bil zaseden, kar znači, da je tudi med ameriški Hrvati veliko zanimanje za novo, svobodno in demokratično Jugoslavijo—pod zvezdo osvobodilne fronte. Prostovoljni prispevki na tem koncertu so znašali \$1,530.

V nedeljo, dne 23. aprila zvečer, se je pa vršil srbski shod v Hrvaskem narodnem domu na St. Clair Ave. Tudi ta shod je bil dobro uspeh in dvorana je bila zasedena. Urednik srbskega lista Slobodna Rječ je govoril o položaju in smernicah srbskega časopisa v Ameriki. Opozoril je navzoče na ostudno sovniščno blatenje osvobodilne fronte po srbskem glasilu kraljevaške skupine in rev. Emil Gločar je povedal o revščini jugoslovanskega ljudstva v stari domovini, kjer je reakcija vrgla te zapeljane ljudi v odpor proti zunanemu in domačemu sovražniku. Sedanja borba osvobodilne fronte je razjasnil rev. Nikola Drenovac, ki je poudaril, da je danes ta fronta edina, v kateri so združena vsa ljudstva in vsi sloji v močni vojski, katera se bori za pravično ureditev združene Jugoslavije. Oba srbska duhovnika sta omenila, da nanju pri tiskajo nekateri njuni predpostavljenci, ampak da se ne bosta podala, da ne bosta zapustila preproste ljudstva ter da ne bosta šla v službo sovinstov, ker predobro poznata bedni socialni položaj v Jugoslaviji.

Tako je prav. Vsa čast jim gre za njun odprti nastop. Ameriški Jugoslovani so vama hvaležni za vašo odkrito besedo in pravično stališče!

Sosedje pozdravljajo sarienta Charlesa E. Kellyja, ki je ubil 40 Nemcev na italijanski fronti, pred njegovo hišo v Pittsburghu, Pa.

Teritorialna razdelitev Sovjetske unije

Fabius
(Se nadaljuje.)

V avtonomnih republikah RSFSR in avtonomnih ozemljih je poleg domačega jezika tudi ruski uradni jezik; v drugih avtonomnih republikah velja to tudi za jezik prebivalstva zvezne republike, n. pr. v Moldaviji za ukrajinsko itd. To je potrebno in razumljivo, če radi visokega procenta ruskih narodnostnih manjšin, ki preidejo ponekod v večino. Kot večina pa pridejo Rusi do delavcev, kljub manjšim odstotkom, tudi v raznih avtonomnih republikah in ozemljih vsled boljševiške volilne geometrije, ki pa je načelno komunistična in ni nima nobene nacionalne ostri proti avtonomnim narodom.

Ali z nacionalističnega stališča bi se težko skladala v praksi § 13 in § 51 ustave USFSR. Par. 13 govori o absolutni enakosti vseh, ne glede na raso in narodnost ter o narodnostnih pravicah posameznih narodov in poodnevanje, ki pa govori o načinu, po katerem se sestavljajo sovjetski kongresi—torej najvišja oblast v posameznih pokrajinah. Po tem pride na mestno prebivalstvo eden zastopnik že na 25.000 prebivalcev, na podeželsko pa šele na 125.000 prebivalcev. Mestno prebivalstvo v avtonomnih ozemljih in republikah pa je razen v Turanu, pretežno rusko. Da se ti paragrafi in narodnostne pravice ne gazi in da se par. 13 ne gazi potom par. 51, kar bi z nacionalističnega vidika bilo nujno, zato skrbi komunistična razredna ideologija, ki je iz nacionalnih, gospodarskih in političnih vidikov poklicala v življenje te nove oblike ruske uprave in ki v teh avtonomnih ozemljih smoteno razvija narodno kulturo.

Po volilnem redu zveznih republik SSSR pride v vrhovnih ustanovah zveznih republik, te pa na sovjetskih kongresih in v srednjih izvrševalnih odborih, posamezna avtonomna republika ali avtonomno ozemlje do veje približno v isti meri kakor posamezne gubernije. Obstojajo nekatere razlike, n. pr. proračunsko pravo. Po § 80 RSFSR dobri proračune posameznih avtonomnih republik osrednji izvrševalni odbor RSFSR potem, ko jih je sprejel osrednji izvrševalni odbor avtonomne republike ali avtonomnega ozemlja, tega pri guberniji ni—in preudrjal svet ljudskih komisarjev RSFSR. Tu gre torej bolj za način postopanja, tako da, če ostane razmerje med avtonomno republiko in gubernijo, to velja pa pridejo avtonomne republike in avtonomna ozemlja, poleg najvišjih organov zvezne republike, h kateri pripadajo, tudi v najvišjih organih SSSR, ki so sovjetski kongres in osrednji izvrševalni odbor SSSR.

sameznih zveznih republik, tako da vidimo povsod: v upravnem kakor tudi v političnem nastopanju leninizma stremjenje, dvigniti žive, zlasti kulturne sile posameznih narodnosti do višja in jih pridobiti za ojačenje razredne komunistične delavnosti.

Poleg narodnostnega vidika pa je imel leninizem pri upravnih razdelitvah države pred oči tudi strogo gospodarske interese. To se očituje v ustanovitvi takozvanih gospodarskih oblasti in rado označuje gospodarske oblasti kot ozemlja, ki naj kot kombinirane gospodarske enote razvijejo maksimalni razvoj produktivnih sil. Leta 1923 so ustanovili boljševiki prvo gospodarsko oblast Ural; sledila je nato ustanovitev Severnega Kavkazja (1924), Sibirije (1925) in končno Daljnega Vzhoda (1926).

Vsa ta ozemlja predstavljajo pokrajine, ki so z ozirom na poseljenost, kakor tudi z ozirom na izrabljanje prirodnih zakladov še nerazvita. Najgostejše od gospodarskih oblasti je poseljeno Severno Kavkazje, ki ima na 1 štirj. km 29,5 prebivalcev; sledijo Ural s 3,9, Sibirija z 2 in Daljni Vzhod z 0,6 prebivalcev na 1 štirj. km. Upoštevajoč podnebne in rastlinske pasove, so vsi štiri gospodarske oblasti, ki so sestavni del RSFSR, tista ozemlja, kamor se bo obracala še za dolgo notranja kolonizacija ne samo RSFSR, ampak vse SSSR in kjer najdejo zlasti bodoče industrije za dolgo bodočnost vse potrebne surovine. Poleg tega pa ima zlasti uralska in sibiriska gospodarska oblast izreden vojaški pomen. Splošno je znano, da se v današnji vojni morejo radi operacij letal smatrati samo ona ozemlja kot neogrožena, ki so oddaljena od oporišč sovražnih letal nad 1000 km. Ta slučaj nahajamo pri Uralu in pri Sibiriji. Tako, da niso gospodarske oblasti samo bodoča osnova gospodarstva SSSR, ampak tudi življenjski rezervuarji sovjetske vojske.

Severno Kavkazje zavzema površino od srednjega Donca do kavkaških grehenov. K Severni Kavkaziji spadajo gospodarsko tudi Dagestan in vse cirkavške avtonomne republike. Oblast poseduje bogate in rodovite agrarne pokrajine severno od dolnjega Dona in ob Kubanu; oddol na vzhod pa je pokrajina ugodna za živinorejo. Kot imajo Karelja ali Bela Rusija iz narodnostnih razlogov zunanje politični propagandni značaj, sliče ima Severno Kavkazje gospodarski zunanje politični pomen. Z intenzivnim dviganjem poljedelstva in živinoreje naj se usposobi ta gospodarska oblast za izvozno agrarno ozemlje, ki bo lahko z uspehom stalo nasproti vsaki konkurenci.

Ural obsega ogromne pokrajine ob gorovju Ural (uključno Baškirijo) in nižine ob dolnjem Tobolu, dolnjem Irtisu, dolnjem Irtišu, ki se preko srednjega in dolnjega Obala širijo proti severnemu Lednemu morju med Karijskim morjem in reko Gido med ustjem Obala in Jeniseja. Na loga gospodarske oblasti je vzdr-

ževati s svojim poljedelstvom novo nastajajočo uralsko industrijo. Uralska industrija pa naj prevzame od ukrajinske industrije skrb za notranji trg, tako da bo južna, predvsem ukrajinska industrija mogla delati za izvoz in tako voditi gospodarsko borbo z industrijami kapitalističnih držav.

Sibirija pomeni danes svet približno od Irtiša in Obala na zahodu do Bajkalske jezera in do Hatanga na vzhodu, na jugu pa od Altaja in Sajana do Tajmirskega polotoka na severu. Poleg vojaškega pomena naj Sibirija s svojim železom in s svojim premogom garantira za gospodarsko samostojnost SSSR, naj z zalaganjem uralskega železarstva s sibirskim premogom vzdržuje razvoj uralske gospodarske oblasti, in poleg tega naj ustvari v Aziji novo gospodarsko težnico SSSR, in to težnico, ki bo čvrsto podpiralo revolucionarno propagando med azijskimi narodi.

Organizacija gospodarstva na Daljnem Vzhodu v istem smotrenem načrtu, kakor v Severnem Kavkazju, na Uralu in v Sibiriji je še majhna, Daljni Vzhod še ni proučen; saj je 80% njegove površine geološko še neraziskane. (Zadnja leta pred vojno je sovjetska vlada tudi geološko preiskala velike, prej nepoznane pokrajine Sibirije, v Uralih in jugosrednji Sibiriji pa je zgradila močno industrijo.—Ured.) Nadalje pa manjka za veleposrežno gospodarsko izživiljanje na Pacifiku zunanje politična sigurnost. Če carska Rusija je morala z mirom v Portsmouthu prepustiti Japonski večino ribolova v teritorialnih vodah SSSR in s porevolucijskimi petrolejskimi, premogovnimi in lesnimi koncesijami Japonski, zlasti na Sahalinu, se je položaj SSSR na Daljnem Vzhodu—ne glede na dogodke v Mandžuriji—še poslabšal. Nadalje ovira gospodarsko izpostavljenost SSSR na Daljnem Vzhodu prevelika oddaljenost od kulturnih in gospodarskih središč države v zadnjih letih borba za izvršitev pjalitete, pri kateri Daljni Vzhod zelo malo sodeluje.

Ako se na zaključku vprašamo, kaj je vzel leninizem za podlago upravne in politične preureditve, potem moramo odgovoriti: Narodnost in gospodarstvo; ostali činitelji so vzporedni. Leninizem je poizkusil pri tem narodnostne probleme likvidirati, obenem s tem pa ustvariti nove temelje državnemu gospodarstvu.

(KONEC)

Tito bo dobival materialno pomoč

London. (ONA).—Poučeni krog pravijo, da bodo zahteve jugoslovanskega partizanskega gibanja pod vodstvom maršala Tita za jugoslovanske fondne in prekomorski prevoz kmalu izpolnjene.

Praktična pomoč bo poslana Tito, katerega slednji zahteva, medtem ko so vprašanja, ki se tičejo jugoslovanske vlade v izgnanstvu, odložena.

Neki Titov zagovornik je izjavil, da so popolnoma zadovoljni z napredkom pogajanj. V zavezniških očeh je Tito zrastel v moči in važnosti, odkar so Nemci zasedli Madžarsko, sosedo jugoslovanskih partizanov.

Odnoski med jugoslovansko provizorično vlado v Jugoslaviji in jugoslovansko vlado v izgnanstvu s Purićem na čelu, so na mrtvi točki. Purić, ki je sedaj v Londonu, je brez uspeha poskušal oblatiti Tita in pridobiti podporo tukajšnjih jugoslovanskih političnih krogov. Zdi se, da bi se moral mladi kralj Peter in njegovi svetovalci izjaviti.

Domača fronta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

POMANJKANJE PAPIRNATIH VREČ

Washington, D. C.—Oddelitev snovi za izdelavo papirnatih vreč in zavijalnega papirja za prodajo na drobno in debelo se zmanjša eno tretjino proizvodnih dobavil.

"Z eno besedo, tekoča oddelitev pomeni eno papirnatih vreč za štiri predvojne," je dejal Howard Cooney, direktor hranilne divizije WPB.

ŠIRŠA ZAPOSLENOST VETERANOV

Mnenje industrije glede zaposlevanja mož in žena, ki telesno niso popolnoma zdravi, se hitro izpreminja. McNutt, predsednik komisije za vojno moštvo, pravi, da je v sedanji vojni odstotek pohabljenec, ki najdejo delo, mnogo večji, nego je bil v prejšnji vojni.

Najnovejša raziskovanja kažejo, da je zaposlitev pohabljenih delavcev v letu 1943 bila približno sedemkrat tako visoka kot leta 1940.

"Ne smemo prezreti dejstva, da bo tisoče mož, ki bodo prišli iz vojne, spadalo v kategorijo pohabljenec," je rekel McNutt. "Število zaposlenec nam daje upanje, da bo sedanje naziranje industrije glede pohabljenec trajalo tudi v povojni dobi."

NOVA ZNAMKA ZA ČEVLJE

OPA sporoča, da stopi znamka z letalom št. 2 v knjižici št. 3 v veljavo 1. maja 1944. Znamka ostane veljavna za nedoločeno čas, izotokot kakor je znamka št. 18 v knjižici za odmerke št. 1 veljavna do 30. aprila.

Podroben pregled zalag čevljev in zahtev po njih v letu 1943, ki ga je izdal OPA, kaže, da je bilo razdeljenih 5.000.000 parov čevljev več, nego je bilo izdelanih. OPA pravi, da to dejstvo jasno kaže, zakaj je bilo treba zmanjšati odmerke čevljev za civilno prebivalstvo.

VEČ DOMAČIH VRTOV ZMAGE

OPA sporoča na podlagi dejstev, ki jih je dal na razpolago OWI, zakaj potrebujemo letos več domačih vrtov in več domačih ukuhavanja.

Prvič, z večjo množino moštva pri vojakih in preko morja, je treba znatno več konzerv sadja in zelenjave letos nego lanske leto. A zato morajo tovarnari pridržati iz svoje letošnje zaloge 56 procentov lima-fizola, 31 procentov koruze, 41 procentov graha, 56 procentov paradižnikov in 64 procentov paradižnikovega soka.

Na podlagi sedanje presoje to pomeni, da morajo civilisti pričakovati dvajset procentov manj sadja in petnajst procentov manj zelenjave nego leta 1943.

Drugič, ker je več mož in žena v armadi, jih je toliko manj v trgovski industriji, ki se peča s konzerviranjem sadja in zelenjave.

Da so bile znižane točke in nekatera živila oproščena, to še ne pomeni, da ni treba pridelati toliko teh živil doma. Znižanje točk za zmrazlo sadje in zelenjavo je bilo potrebno kot zasilna pomoč za premajhna skladišča. Treba je bilo več skladiščnega prostora za bolj občutljiva živila.

OWA opozarja na predsednikov poziv 1. aprila na vsakega Američana, ki more gojiti vrt zmage. Da štiti zdravje svoje družine, naj goji več zelenih listnatih zelenjav, rumenih zelenjav in paradižnikov. Cilj za 1944 je 22.000.000 vrtov zmage, to je dva milijona več nego lani. Lani je dvajset milijonov vrtov zmage dalo 42 procentov vse sveže zelenjave v Združenih državah.

IZPITI ZA OBREŽNO STRAŽO

Izpiti za proslave v akademijo "Coast Guard" se bodo vršili po vseh državah 10. in 11. maja. Imenovanje kadetov se vrši po natečajnih izpiti za kandidate, ki niso mlajši od 17 in ne starejši od 22 let prvega maja 1944. Vprašanja glede kraja izpitov in drugih informacij naj se pošljejo na: "Commandant, United States Coast Guard, Washington, D. C."

VŽIGALICE POD NAJVIŠJO CENO

Vžigalice brez trgovske rizbe

General Douglas MacArthur.

Napačno učenje zgodovine

Šolski otroci, ki se pritožujejo, da si morajo zapomniti preveč imen in preveč datumov, ko se učijo zgodovine, in da jih zato pozabijo takoj, ko gredo ven iz šole, so končno dobili priznanje pedagogov, da je res tako.

Kot rezultat tega čudnega soglasja se je Odbor za ameriško zgodovino sestel in po štirih mesecih študija priporočil, da se precejšnje število imen in datumov manjše važnosti izpusti iz predavanj.

Toda pedagogi vseeno še vedno smatrajo, da učenci morajo vedeti vsaj nekaj imen in datumov, ko zapustijo šolo. Zato so sestavili listo onih imen in datumov, katere smatrajo, da morajo biti vključeni v poduku za učence nižjih in višjih srednjih šol.

Za učence osnovnih šol so priporočili 10 datumov in imena 20 slavnih oseb ameriške zgodovine. Ta imena in datumi so sledeči: Leto 1492, ko je Kolumb odkril Ameriko; 1519—Magellanovo potovanje okrog sveta; 1607—ustanovitev Jamestowna v Virginiji; 1620—izkrcanje Pilgrimov na Plimutski steni; 1763—pariški mir, s katerim so končane francoske in indijske vojne; 1776—izjava neodvisnosti; 1789—Washington postal prvi predsednik; 1803—Louisiana kupljena od Francozov; 1819—Florida odvzeta Špancem; 1848—priključitev meksikanskega ozemlja.

Ti učenci pa morajo vedeti tudi vsaj nekaj o Danielu Boonu, Samu Hustonu, Fernandezu de Sotu in še 17 drugih osebah, čijih imena so slavna v ameriški zgodovini.

Učenci nižje srednje šole bi po mnenju Odbora morali vedeti sledeče datume: 1775—začetek revolucionarne vojne; 1776—izjava neodvisnosti; 1781—konec revolucionarne vojne; 1787—izdelanje ustave Združenih držav; 1789—Washington postal prvi predsednik; 1793—Ely Whitney iznajdel stroj za platio; 1812—začetek druge vojne z Anglijo; 1820—Missourski kompromis; 1844—prva uspešna uporaba telegrafa; 1861-1865—civilna vojna; 1869—prva transkontinentalna železnica dokončana.

Ta grupa učencev bi tudi morala poznati biografske podatke Klara Barfona, ustanovitelja Rdečega križa, Charlesa Goodyearja, Nathana Hala in še 25 drugih.

V višji srednji šoli si morajo učenci zapomniti samo še 12 datumov. Ti bi morali biti: 1619—sklicanje prve zakonodajne skupščine v Ameriki; 1649—v Marylandu izšel zakon, ki je dovolil največjo versko svobodo v Ameriki; 1765—izšel znameniti zakon, ki je pospešil ameriške koloniste, da so se uprli proti Angliji; 1817—dogovor med Združenimi državami in Kanado, da ne bodo utrjevale skupne meje; 1823—Monroejeva doktrina; 1857—Dreda Scottova odločitev; 1867—ustanovitev meddržavne trgovinske komisije; 1896—začetek špansko-ameriške vojne; 1914-18—prva svetovna vojna; 1920—zakon o ženski volilni pravici; 1933—začetek "New deala," in 1939—začetek sedanje svetovne vojne.

Toda lista imen za učence višje srednje šole je tudi najdaljša; teh je 43; med njimi je tudi Samuel Gompers, vodja delavcev in prvi predsednik Ameriške delavske federacije; Stephen A. Douglas, državnik in nasprotnik Abrahama Lincolna v Illinoisu; ter Francois Parkman, zgodovinar Francije in Amerike in njihovih odonosov do Indijancev.

—FLIS.

"Firer" na seji generalnega štaba.

MAKE EVERY
PAY DAY
BOND DAY
JOIN THE PAY-ROLL
SAVINGS PLAN

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Kračevac

(Nadaljevanje)

"Jei, Jurij Nikolaevič, je dobra dinja ... Tudi sestrico, Ljudmilo Nikolajevno in očeta vašega poznam ... Jej na zdravje!"

Juriju je tu ugajalo vse: kmečki vonj, podoben mešanemu vonju kruha in ovčje kože, živahno svetlikanje grmade, buča, ki je na nji sedel, to, da je videl cel Kuzmin obraz, kadar je oni gledal v tla, ko je pa dvignil glavo, je izginil v temi in samo oči so se blestele, dalje to, da se mu je zdelo, kakor da bi mu visela tema tik nad glavo in dajala veselo zavetišče razsvetljenemu kraju, ko je pa Jurij pogledal gor, ni najprej videl nič, potem se je pa hipoma pokazalo visoko, veličastno tiho, temno nebo in daljnje zvezde.

Toda obenem mu je bogve zakaj bilo nerodno in ni vedel, o čem bi se pogovarjal s kmeti.

Drugi, Kuzma, Sanin in celo Rjazancev, pa niso očitno prav nič izbirali predmeta za pogovor in so se pogovarjali zelo enostavno in prosto ter besedili o vsem, kar jim je prišlo na misel, da se je Jurij kar čudil.

"No, kako je pa pri vas, glade zemlje?" je vprašal, ko so vsi za hip obmolknili in je sam začel, da je bilo vprašanje prisiljeno in neumestno. Kuzma ga je pogledal in odgovoril:

"Čakamo pa čakamo ... bo že kaj." In zopet je začel govoriti o zelniku, o cenah dinj in še o nekih svojih zadevah, Juriju je pa bogve zakaj bilo še bolj nerodno in še prijetneje tu sedeti in poslušati.

Začuli so se koraki. Majhen rdeč psiček s krepko privihanim repom se je prikazal v svetlem krogu, mahljaj z repom, povohal Jurija in začel praskati po kolenih Sanina, ki ga je po božal po trdi in močni dlaki. Za njim se je prikazal majhen starček, bel od ognja, z redko, čopasto brado in z drobnimi očmi. V roki je držal rdečkasto enocevko.

"Naš čuvaj ... dedek ..." je rekel Kuzma.

Starček se je usedel na zemljo, odložil puško in pogledal Jurija in Rjazanceva.

"Z lova, tako ..." je zamomljal in pokazal pri tem gole, izžvečene dlesne ... "Ehe ... Kuzma, krompir bi pa že lahko začel kuhati, ehe ..."

Rjazancev je prijel starčkovo puško in jo z nasmehom pokazal Juriju. To je bila zarjavela, težka, z žico zvezana piston-puška.

"Viš pihalnik!" je rekel.

"Očka, kako da se ne bojiš z njo streljati?"

"Ehe-ja ... Viš, toliko da se nisem ustretil. ... Stepan Šavka mi je rekel, da se brez pistona lahko strelja ... Ehe, ... brez pistona ... je dejal, kot ostane žveplo tako lahko tudi brez pistona strelja ... Potlej sem jo pa tako dal na koleno ... pa sem napel petelina, pa samo tako a pratom ... ali vam je p-po-čilo! ... Tolko, da se nisem ustretil! ... Ehe, hehe ... Petelina sem napel, ali vam je p-po-čilo ... prav toliko, da se nisem ustretil! ..."

Vsi so se zasmeli; Juriju so celo solze stopile na oči, tako ganljiv se mu je zdel ta starček z redko, čopasto brado in momljajočimi ustmi. Tudi starček se je smejal in oči so se mu solzile.

"Toliko, da se nisem ustretil! ..."

V temi, za svetlim krogom, so se čuli smeh in govorjenje kmečkih deklet, ki jih je bilo sram pred tujimi gospodi. Sanin je nekaj korakov na strani, čisto na drugem kraju, kot si je mislil Jurij, prižgal žveplenko in ko se je vnela rožnata lučka, je Jurij videl njegove tihe, prikupljive oči in še drug, mlad obraz, črnih obrvi, ki je s temnimi ženskimi očmi veselo in naivno gledal Sanina.

Rjazancev je pomežiknil na tisto stran in rekel:

"Dedek, ali ne bi rajši pazil na vnukinjo, kaj?"

"Zakaj bi pazil nanjo," je dobrodušno zamahnil z roko stari Kuzma; "mladost ima svoje stvari!"

"Ehe-ja, ehe!" se je oglašil starček in z golimi rokami segel v grmado po ugaslo žerjavico. Sanin se je veselo zasmel v mraku. Toda žensko je najbrž postalo sram, ker sta hipoma odšla in je bilo komaj slišati njune glasove.

"No, čas je," je rekel Rjazancev in vstal.

"Hvala, Kuzma!"

"Nič ni treba," se je prijazno odzval Kuzma in z rokavom pobrisal črne dinjine koščice, ki so se mu prijele za belo brado.

Ponudil je roko Juriju in Rjazancevu. Jurij je zopet bilo prijetno in obenem nerodno, seči v njegove trde, neupogljive prste.

Ko sta odšla od ognja, je postalo svetleje. Zgoraj so se zablistele mrzle zvezde in zazdelo se je, da je tam čudovito lepo, tiho in prostrano. Ljudje, ki so sedeli pri grmadi, konji in temni voz s kupom dinj so počrneli. Jurij se je spotaknil ob okroglo bučo in bi kmalu padel.

"Pazite, sem ..." je rekel Sanin. "Zdravo!"

"Zdravo!" je odgovoril Jurij, oziraje se na njegovo temno postavo in zazdelo se mu je, da se je prižela k Saninu vitka in visoka ženska. Juriju se je skrčilo srce in mu sladko zastalo. Hipoma se je spomnil Karsavine in je zavidal Saninu.

Zopet so zaropotala kolesa pri vozu in dobri, spočiti konji je zarezgotali. Grmada je ostala zadaj in govorica in smeh sta utihnili. Postalo je tiho. Jurij je počasi povzdignil oči proti nebu in je zagledal nepregledno množico bisernih, zibajočih se zvezd.

Ko sta zagledala mestne ograje in luči ter so zalajali psi, je rekel Rjazancev:

"Ampak filozof je ta Kuzma, kaj?"

Jurij je pogledal njegov temni tilnik in se trudil, da bi razumel izza sanjavih, otožno nežnih misli, kaj oni govori.

"A ... Da ..."

"Nisem si mislil, da bi bil Sanin tak fant!" se je zasmel Rjazancev.

Jurij se je končno zavedel in se spomnil Sanina in tistega, kakor se mu je bilo zazdelo, čudovito nežnega in, lepega ženskega obraza, ki ga je videl od žvepleninem svitu. Zopet mu je nehote zavidal in zato mu je hipoma prišlo na misel, da mora obsojati Saninova dejanja napram tej kmečki deklici.

"Tudi jaz si nisem mislil!" je rekel ironično. Rjazancev ni razumel njegovega tona; ošvrknil je z vajeji po konjih, obmolknil in neodločno a okusno rekel:

"Lepo dekle, ne? ... Poznam jo ... Vnukinja je onega starčka ..."

Jurij je molčal. Dobrodušno in sanjavo začaranje je hitro zdrsnilo raz njega in zopet prejšnji Jurij je bil že jasno in trdno prepričan, da je Sanin grd in ogaben človek.

Rjazancev je nekako čudno iztegnil rameni in glavo ter odločno krenil:

"Ah, vraga ... Tale noč! ... Še mene je prevzelo! ... Veste, ali ne bi šla še midva, kaj?"

Jurij ni takoj razumel.

"Lepe deklice so tam ... Grev, ne?" je hitaje nadaljeval Rjazancev.

Jurij je v temi močno zardel. V njem se je zganilo prepevano čuvstvo z živalskim pohlepom; radovedne predstave so udarile v njegove vzplamtele možgane, vendar se je premagal in je suho odgovoril:

"Ne, čas je iti domov ..."

In zlobno je pristavil:

"Ljalja naju čaka."

(Se nadaljuje.)

HOME WAS NEVER LIKE THIS

WHENEVER she tried to get the boys to do a little KP at home, Mrs. Edward O'Brien (in background), Medford, Mass., ran into the usual grumbles. You can imagine her surprise when she went to visit her four sons at Sampson, N. Y., and ran into this spud-peeling session. The boys are (l. to r.) Dick, Leo, Paul, and Joe.

je bila skalovita in na milje daleč ni bilo koščka plitvine. Meni pa je bilo usojeno, da dosežem sipino in da se z rokami povlečem iz valov. Ostale može je morje najbrže splavilo na kletki, zakaj razen poglavarja ni nihče dosegel kopnega. Poglavarja pa sem spoznal po njegovem prstanu.

Ko je napočil dan, o škunerju ni bilo sledu. Obrnil sem obraz proti zemlji in sem potoval v deželo, da si poiščem hrane in ljudi. Ko sem prišel do neke hiše, so me sprejeli in sem dobil jesti, zakaj naučil sem se njihove govorice in beli može so vedno prijazni. Bila pa je ta hiša večja, nego vse hiše, ki smo jih mi in naši očetje pred nami sezidali.

"Bila je mogočna hiša," je dejal Koogah in je zakril svojo nevero z občudovanjem.

"In mnogo dreves morajo imeti, da sežidajo tako hišo," je pristavil Opee-Kwan, posnemajoč prejšnjega.

"To še ni nič." Nam-Bok je prezirljivo skomignil z rameni.

"Kar so naše hiše proti tej hiši, tako je bila ta hiša proti hišam, ki sem jih pozneje videl."

"Pa niso veliki može?"

"Ne, navadni može, kakor jaz in ti," je odgovoril Nam-Bok.

"Vrezal sem si palico, da bi laže hodil, in ker sem vam nameral val sporočiti, bratje moji, kar bom videl, sem vrezal za vsakega človeka, ki je prebival v tej hiši, zarezo v palico. Tam sem ostal mnogo dni in sem delal, za plačilo pa so mi dali denar, nekaj, česar vi ne poznate, kar pa je zelo imenitno."

"Nekega dne sem zapustil ta kraj in sem šel naprej v deželo. In ko sem hodil, sem srečal mnogo ljudi in sem rezal manjše zareze, da bi imeli vsi prostora na palici. Tedaj pa sem našel na čudno stvar. Na tleh pred menoj je ležala železna palica, debela kakor moja roka

in korak dalje je ležala druga železna palica."

"Potem pa si bil bogat mož," je zatrdil Opee-Kwan, "zakaj železo je več vredno nego vse drugo na svetu. Mnogo nožev bi mogli narediti iz teh palic."

"Da, toda nista bili moji."

"Ti si našel, in kar najdemo, smemo obdržati."

"Ne. Beli može so ju tja položili. Pa so bile te palice tako dolge, da jih ne bi mogli njihče odnesti, tako dolge, da jim ni bilo videti konca."

"Nam-Bok, to je mnogo železa!" ga je svaril Opee-Kwan.

"Da, sam sem težko verjel, čeprav sem na lastne oči videl. Svojim očem pa sem moral verjeti. In ko sem tako opazoval, sem zaslišal ..."

Okrenil se je naglo k poglavarju: "Opee-Kwan, ti si slišal tuliti jezega morskega leva. Sedaj si pa misli toliko levov, kolikor je valov v morju in si misli, da so se vsi ti levi pretvorili v enega samega, in kakor bi ta lev tulil, tako je rjovel stvar, ki sem jo slišal."

Ribiči so glasno vzklikali od strmenja in Opee-Kwan je odprl usta, ki jih ni več zaprl.

"V daljavi sem zagledal pošast kakor tisoč kitov. Bila je enočka in je bljuvala dim iz sebe in strahovito glasno sopihala. Zbal sem se in bežal sem med železnimi palicami kar se je dalo. Noge so se mi tresle. Toda prihrumela je s hitrostjo vetra, ta pošast, in zbežal sem

1944 WAR FUND

LET'S GIVE

VAŠ SPOMIN ZA UMRLE

V TOLAŽBO ONIH, KI SO ZAPUŠČENI

Vaš spomin, vaša požrtvovalnost, vaša darila za one v potrebi ... s temi se lahko izrazite umrlim.

Zalujocim ostalim, s tistimi, ki se jih spominjate, pa podarite cvetice. S krasoto teh pokažete vaše sočutje in verb, ki daje novo moč onim, ki so zgubili svojce.

ALLIED FLORISTS' ASSOCIATION OF ILLINOIS

IZRAZITE SE Z CVETLICAMI

proč od palic, ko mi je puhnili svojo vročo sapo v obraz ..."

Opee-Kwan je zadobil zopet oblast nad svojimi usti: "In kaj potem, Nam-Bok?"

"Potem je dirjala dalje po palicah in mi ni storila nič zalega. Ko sem zopet lahko stal na nogah, je nisem nič videl. To pa je bilo nekaj prav navadnega v tej deželi. Še celo žene, otroci se je niso bali. Može jo imajo, da jim opravi njih delo, ta pošast."

"Kakor nam naši psi?" je vprašal Opee-Kwan.

"Saj se ne množijo. Ljudje jih prav duhovito naredijo iz železa, kurijo s kamenjem in napojo z vodo. Kamenje napravi ogenj, voda paro in vodna para je sapa v njenih nozdrvih, in ..."

"Tako, tako, oh Nam-Bok," ga je prekinil Opee-Kwan. "Pripravljaj nam o drugih čudežih. Ta nas utruja, ker ga ne moremo razumeti."

"Ne razumete?" je ves obupan vprašal Nam-Bok.

"Ne, ne razumemo," so potožili možji in žene. "Ne moremo razumeti."

"Nam-Bok je mislil na mlatični stroj in na stroje, v katerih se vidijo slike živčih ljudi, in na stroje, iz katerih prihaja človeška govorica, pa je vedel, da bi njegovo ljudstvo tega nikoli ne razumelo."

"Ali vam smem povedati, da sem na tej železni pošasti tudi sam jezdit skozi deželo?" jih je trpko vprašal.

Opee-Kwan je dvignil roke z nazven obrnjenimi dlanimi v odkriti neveri. "Dalje, povej kar hočeš! Mi poslušamo."

"Da, da, potem sem jezdit na tej pošasti in sem dal denar za to."

"Prej pa si dejal, da so jo krmiti s kamenjem?"

(Dalje prihodnjič.)

Najzanimivejše dnevne delavke vsaki so v dnevniku "Prosveta". Ali jih želite vsak dan?

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODA SE 105 akrov farma, 45 mil od Chicaga. Dobra zemlja in postojna. Cena je \$13,500,00, takoj \$6000,00 ostalo morgaže 15 let po 4 1/2 %.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, jezero. Stala je \$30,000, prodaja se za \$6,500. 45 mil od Chicaga. Bi se lahko predelalo na več apartmentov.

LOUIS I. BEHM

Grays Lake, Ill. Phone 5151

Laznivi Nam-Bok

Jack London

In dan za dnem smo jadrali preko morja in vsak dan je polical poglavar sonce z neba in ga vprašal za pot. Če so bili valovi prijazni, smo lovili mrože in zelo sem se čudil, zakaj meso in mast so metali proč, obdržali pa so si samo kožo.

Opee-Kwanu so se močno tresle ustnice in hotel je oporekati taki razsipposti, pa ga je Koogah z breco opozoril, da naj molči.

"Po dolgem času, ko je sonce odpotovalo in je ostrina mraza rezala skozi zrak, je obrnil poglavar nos škunerja na jug. Proti jugu in zahodu smo potovali dan za dnem in nikjer nismo opazili zemlje do tedaj, dokler nismo prijadrali v bližino vasi, iz katere so bili beli može."

"Kako ste mogli vedeti, da ste bili v bližini vasi?" je vprašal Opee-Kwan, ki se ni mogel dalje vzdržati. "Saj niste videli zemlje."

Nam-Bok ga je jezno pogledal. "Ali nisem rekel, da je polical poglavar sonce z neba!"

Koogah ga je pomiril in Nam-Bok je nadaljeval: "Kakor sem že dejal; ko smo bili v bližini vasi, je prihrumel močan vihar in ponoči nismo vedeli, kje smo."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Molči Opee-Kwan! Norec si in ne moreš tega razumeti. Kakor rečeno, ponoči smo bili brez moči. Toda tedaj sem zaslišal skozi hrup viharja šum bibavičice. Takoj na to smo se z viliškanskim truščem zaleteli, padel sem v vodo in sem plaval. Obal

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."

"Saj si vendar prav preje dejal, da zna poglavar ..."